

VỀ XÂY DỰNG XÃ HỘI HÀI HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA Ở TRUNG QUỐC

NGUYỄN HUY QUÝ *

Mấy năm qua, Trung Quốc đã đề cập vấn đề xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa. Hội nghị Trung ương 6 khóa XVI (tháng 10-2006) đã ra "Nghị quyết của Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc về một số vấn đề quan trọng xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa". Kỳ họp thường niên của Chính hiệp và của Quốc hội Trung Quốc vừa qua cũng tập trung bàn về vấn đề xây dựng xã hội hài hòa và phát triển kinh tế bền vững. Vấn đề này chắc chắn cũng sẽ là chủ đề quan trọng của Đại hội XVII Đảng Cộng sản Trung Quốc sẽ triệu tập vào nửa cuối năm nay.

"Xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa" là gì và xây dựng như thế nào?

Từ sau Hội nghị Trung ương 4, khóa XVI của Đảng Cộng sản Trung Quốc, vấn đề xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa đã trở thành chủ đề nghiên cứu, thảo luận rộng rãi và sôi nổi ở Trung Quốc. Ngày 19-2-2005 tại Hội nghị chuyên đề "Nâng cao năng lực xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa", tổ chức tại Trường Đảng Trung ương, Tổng Bí thư Hồ Cẩm Đào đã trình bày một cách có hệ thống các vấn đề lý luận và thực tiễn liên quan đến việc xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa.

Hội nghị Trung ương 6, khóa XVI (tháng 10-2006) đã ra "Nghị quyết của Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc về một số vấn đề quan trọng xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa", trong đó phân tích "tầm quan trọng và tính cấp bách của việc xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa"; "tư tưởng chỉ đạo, mục đích, nhiệm vụ và nguyên tắc xây dựng xã hội

hài hòa xã hội chủ nghĩa"; những chủ trương, giải pháp lớn nhằm thực hiện mục tiêu nhiệm vụ đó. Có thể hình dung xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa là một xã hội đạt tới 6 mục tiêu, hay nói cách khác, đó là xã hội với 6 đặc trưng sau đây: Nền chính trị dựa trên luật pháp dân chủ; Quan hệ xã hội dựa trên nguyên tắc công bằng, bình đẳng; Quan hệ giữa con người dựa trên tình cảm chân thành và hữu ái; Một xã hội tràn đầy sức sống; Một xã hội ổn định và trật tự; Con người và thiên nhiên chung sống hài hòa.

Nghị quyết còn nêu rõ "hài hòa xã hội là thuộc tính bản chất của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc". Xây dựng xã hội hài hòa là nhằm đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng một Trung Quốc hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa giàu mạnh, dân chủ, văn minh.

Tuy nhiên, xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa là một quá trình lâu dài. Trước mắt, Trung Quốc mới đề ra mục tiêu phấn đấu

* PGS, Viện Khoa học xã hội Việt Nam

trong 20 năm đầu của thế kỷ XXI, cũng là 20 năm thực hiện nhiệm vụ chiến lược xây dựng toàn diện xã hội khá giả do Đại hội XVI Đảng Cộng sản Trung Quốc đề ra.

Mục tiêu và nhiệm vụ chủ yếu đề trong giai đoạn này là:

1 - Hoàn thiện hơn pháp chế dân chủ xã hội chủ nghĩa, quán triệt toàn diện phương châm cơ bản quản lý đất nước bằng luật pháp, quyền lợi của nhân dân phải thực sự được tôn trọng và bảo đảm.

2 - Từng bước tạo ra những chuyển biến trong việc khắc phục khoảng cách chênh lệch về phát triển giữa thành thị và nông thôn, giữa các khu vực, hình thành về cơ bản một hệ thống phân phối thu nhập hợp lý, tài sản gia đình phổ biến tăng lên, nhân dân có cuộc sống sung túc hơn; hoàn thiện hơn hệ thống dịch vụ công cộng chủ yếu; nâng cao trình độ quản lý và phục vụ của chính quyền.

3 - Thực sự nâng cao phẩm chất tư tưởng đạo đức, trình độ khoa học, văn hóa và tình trạng sức khỏe của toàn dân tộc, hình thành một quan hệ đức độ lịch thiệp, hòa thuận giữa con người với nhau.

4 - Phát huy tinh thần sáng tạo của toàn xã hội, cơ bản xây dựng thành công một đất nước sáng tạo.

5 - Hoàn thiện hơn hệ thống quản lý xã hội, giữ vững trật tự xã hội.

6 - Nâng cao rõ rệt hiệu quả sử dụng tài nguyên, có chuyển biến thực sự trong việc bảo vệ môi trường sinh thái.

Việc thực hiện những mục tiêu và nhiệm vụ trên phải tuân thủ 6 nguyên tắc: "phải kiên trì lấy con người làm gốc...; phải kiên trì phát triển một cách khoa học...; phải kiên trì cải cách mở cửa...; phải kiên trì chính trị pháp quyền dân chủ...; phải kiên trì xử lý đúng đắn mối quan hệ giữa cải cách, phát triển, ổn định...; phải kiên trì xây dựng cộng đồng toàn xã hội dưới sự lãnh đạo của Đảng".

Mục tiêu nhiệm vụ trên được triển khai thông qua 5 giải pháp lớn sau đây:

Một là, phát triển một cách cân đối, đặc biệt là tăng cường phát triển về mặt xã hội. Phát triển cân đối giữa thành thị và nông thôn, giữa các khu vực; cân đối giữa tăng trưởng kinh tế với phát triển xã hội, nhất là tích cực trong giải quyết vấn đề việc làm, cải thiện quan hệ lao động, ưu tiên phát triển và thực hiện công bằng về giáo dục, tăng cường dịch vụ y tế nâng cao trình độ chăm sóc sức khỏe của nhân dân, phát triển văn hóa đáp ứng nhu cầu đời sống văn hóa của nhân dân, tăng cường bảo vệ môi trường, tạo sự hài hòa giữa con người với thiên nhiên.

Hai là, tăng cường xây dựng thể chế, bảo đảm công bằng, bình đẳng xã hội. Hoàn thiện cơ chế bảo đảm dân chủ, chế độ luật pháp, tư pháp, chế độ tài chính công, phân phối thu nhập, bảo hiểm xã hội.

Ba là, xây dựng nền văn hóa hài hòa, củng cố cơ sở tư tưởng đạo đức hài hòa trong xã hội. Xây dựng một hệ thống các quan niệm giá trị lấy hình thái ý thức xã hội chủ nghĩa làm chủ thể, xây dựng những quan niệm về "vinh, nhục" thể hiện đạo đức xã hội chủ nghĩa và truyền thống đạo đức của dân tộc, kiên trì phương hướng đúng đắn trong dư luận xã hội, mở rộng những hoạt động nhằm xây dựng quan hệ hài hòa trong xã hội.

Bốn là, kiện toàn hệ thống và cơ chế quản lý xã hội nhằm cải thiện quản lý xã hội, bảo đảm ổn định trật tự xã hội; kiện toàn cơ chế đối phó với tình trạng khẩn cấp, kiện toàn hệ thống phòng chống tội phạm.

Năm là, tạo thêm sức sống xã hội, tăng cường đoàn kết hòa thuận trong xã hội: Phát huy sức sáng tạo của toàn xã hội, hình thành một cục diện sinh động mọi người chung sức xây dựng sự nghiệp lớn, củng cố và tăng cường mặt trận yêu nước thống nhất rộng rãi, phát huy đầy đủ tính tích cực của các giới, kiên trì con đường phát triển một cách hòa bình, tạo ra một môi trường bên ngoài thuận lợi.

Nghị quyết nhấn mạnh: Để xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa cần phát huy đầy đủ vai trò hạt nhân lãnh đạo của Đảng, nâng cao

bản lĩnh lãnh đạo xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa của các cấp lãnh đạo, tăng cường công tác ở cấp cơ sở, xây dựng một đội ngũ lớn mạnh những nhân tài làm công tác xã hội, đưa công tác giáo dục làm trong sạch Đảng và đấu tranh chống tham nhũng vào chiều sâu.

Thành tựu và triển vọng của công cuộc xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa

Mấy năm qua, Trung Quốc đã có nhiều nỗ lực và đạt được những thành tựu đáng khích lệ trong phát triển kinh tế - xã hội, tạo những bước đi đầu tiên trong quá trình xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa.

Phát triển kinh tế với tốc độ tương đối nhanh và ổn định là điều kiện quan trọng hàng đầu để xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa. Trong 4 năm liên tục sau Đại hội XVI Đảng Cộng sản Trung Quốc, tốc độ tăng trưởng kinh tế đều đạt trên 10%. Năm 2006, GDP của Trung Quốc đạt 20.940 tỉ NDT, tương đương 2.600 tỉ USD, tăng 10,7% so với năm 2005, trong khi mặt bằng giá cả hàng tiêu dùng trong cư dân chỉ tăng 1,5%. Như vậy, GDP bình quân đầu người của Trung Quốc đã đạt khoảng 2.000 USD (1).

Những năm vừa qua, nhất là năm 2006, các biện pháp nhằm "hạ nhiệt" nền kinh tế đã bước đầu có hiệu quả. Vấn đề "tam nông" (nông dân, nông nghiệp, nông thôn) đã được đặc biệt quan tâm. Riêng năm 2006, ngân sách nhà nước đã chi 339,7 tỉ NDT cho vấn đề xây dựng "nông thôn mới xã hội chủ nghĩa". Thuế nông nghiệp đã được xóa bỏ trong cả nước. Các công trình dịch vụ công cộng ở nông thôn được cải thiện một bước. Những nỗ lực đó nhằm giảm bớt khoảng cách chênh lệch về phát triển kinh tế và mức sống giữa nông thôn và thành thị. Vấn đề tiết kiệm năng lượng và nguyên liệu cũng như bảo vệ môi trường đã được coi là chỉ tiêu quan trọng hàng đầu trong kế hoạch hàng năm cũng như quy hoạch 5 năm phát triển kinh tế - xã hội. Cải cách thể chế

kinh tế và chính trị đã phát triển theo chiều sâu nhằm tăng tính bền vững cho tăng trưởng kinh tế và dân chủ hóa hơn nữa đời sống chính trị trong nước. Các lĩnh vực văn hóa - xã hội được đặc biệt quan tâm... Cũng trong năm qua, ngân sách nhà nước đã chi 77,4 tỉ NDT cho hoạt động khoa học - kỹ thuật, 53,6 tỉ NDT cho giáo dục, 13,8 tỉ NDT cho y tế, 12,3 tỉ NDT cho các hoạt động văn hóa (kinh phí giáo dục tăng 39,4%; kinh phí y tế tăng 65,4% so với năm 2005 nhằm giảm bớt những vấn đề nổi cộm về giáo dục và y tế mà nhân dân đã than phiền từ nhiều năm). Hai mươi lăm tỉnh, khu tự trị, thành phố trực thuộc trung ương đã bước đầu thực hiện chế độ bảo đảm mức sống tối thiểu ở nông thôn, có khoảng 15 triệu người dân được hưởng chế độ này. Đồng thời với việc cố gắng cải thiện cuộc sống của những tầng lớp dân cư được coi là "yếu thế", Đảng và Nhà nước Trung Quốc cũng đã kiên quyết trong đấu tranh chống nạn tham nhũng ở các cơ quan công quyền. Việc phát hiện và xử lý vụ Trần Lương Vũ (Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Thành ủy Thượng Hải) trong năm 2006 là một sự kiện điển hình.

Có thể nói, Trung Quốc đã có những điều kiện để phấn đấu xây dựng xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa và đã thực hiện những bước đi đầu tiên trong quá trình đó. Nhưng con đường dẫn tới mục tiêu một xã hội hài hòa xã hội chủ nghĩa còn gặp không ít những khó khăn, thử thách.

Trước hết, cần thấy rằng "hài hòa xã hội" là yêu cầu và là mục tiêu của mọi chế độ xã hội. "Hài hòa" chỉ mang tính tương đối, nó phản ánh quá trình thăng trầm trong lịch sử của các quốc gia dân tộc. Đối với Trung Quốc, đường lối xây dựng "xã hội hài hòa" lần này được đề xuất trong bước ngoặt của quá trình chuyển đổi các thể chế kinh tế, chính trị, cũng như của

(Xem tiếp trang 99)

(1) Báo cáo công tác của Chính phủ do Thủ tướng Ôn Gia Bảo trình bày tại kỳ họp thứ 5, Quốc hội khóa X Trung Quốc, ngày 5-3-2007